

DZIAŁ XIX

FINANSE PUBLICZNE

Uwagi ogólne

1. Przez finanse publiczne rozumie się procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem, a w szczególności: pobieraniem i gromadzeniem dochodów, wydatkowaniem środków publicznych, finansowaniem deficytu, zaciąganiem zobowiązań angażujących środki publiczne, zarządzaniem środkami publicznymi i zarządzaniem długiem publicznym.

2. Prezentowane dane obejmują informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatów, województwa) oraz zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych, środków specjalnych jednostek budżetowych i funduszy celowych.

3. Podstawę prawną określającą procesy związane z gromadzeniem i rozdysponowaniem środków publicznych stanowi ustawa z dnia 26 XI 1998 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 155, poz. 1014) z późniejszymi zmianami.

Podstawę prawną gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego stanowią również: ustawa z dnia 26 XI 1998 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 i 2000 (Dz. U. Nr 150, poz. 983) z późniejszymi zmianami, ustawa z dnia 8 III 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 1996 Nr 13, poz. 74) z późniejszymi zmianami, ustawy z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie powiatowym i o samorządzie województwa (Dz. U. Nr 91, poz. 576 i 578) z późniejszymi zmianami.

4. Dochody i wydatki budżetów gmin, miast na prawach powiatu, powiatów i województwa uchwalane są przez właściwe rady na okres roku kalendarzowego, w terminach i na zasadach określonych w ustawach o samorządzie terytorialnym.

Miasto na prawach powiatu realizuje jednocześnie zadania z zakresu działania gminy oraz powiatu i sporządza jeden budżet, w którym określone są poszczególne dochody z uwzględnieniem źródeł dochodów gminy i powiatu oraz wydatki realizowane łącznie przez gminę i powiat. Dlatego też w tablicach dochody i wydatki gmin podane są bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu,

CHAPTER XIX

PUBLIC FINANCE

General notes

1. Public finance is understood as processes connected with the accumulation and allocation of public funds, particularly: the collection and accumulation of revenue, spending public funds, deficit financing, committing funds as well as the management of public funds and public debt.

2. The presented data include information concerning the budgets of local self-government entities (i.e., of gminas, cities with powiat status, powiats and voivodship) as well as the budgets of budgetary establishments, auxiliary units of budgetary entities, special funds of budgetary entities and appropriated funds.

3. The legal basis defining the processes connected with the accumulation and allocation of public funds is the Law on Public Finances, dated 26 XI 1998 (Journal of Laws No. 155, item 1014) with later amendments.

The legal basis for the financial management of local self-government entities is the Act on Incomes of Local Self-government Entities in 1999 and 2000, dated 26 XI 1998 (Journal of Laws No. 150, item 983) with later amendments, as well as the Act on Gmina Self-government, dated 8 III 1990 (Journal of Laws 1996 No. 13, item 74) with later amendments, the Act on Powiat Self-government, and the Act on Voivodship Self-government, dated 5 VI 1998 (Journal of Laws No. 91, items 576 and 578) with later amendments.

4. Revenue and expenditure of budgets of gminas, cities with powiat status, powiats and voivodship are passed by the appropriate councils for a period of one calendar year, within periods and on the basis of principles defined in the Law on Local Self-government.

City with powiat status realizes tasks of gmina as well as powiat. There is one budget drawn up every year, which consists of revenue (income received both by gmina and powiat) as well as expenditure realized jointly by gmina and powiat. Therefore in tables concerning revenue and expenditure of gminas, data for cities with powiat status include revenue of gminas as well as powiats and expenditure of both gmina and

natomiast dochody i wydatki miast na prawach powiatu podane są łącznie z dochodami i wydatkami części gminnej i powiatowej. Powyższa uwaga dotyczy również funduszy celowych, zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych i środków specjalnych tych jednostek.

5. W związku z wejściem w życie z dniem 27 X 2002 r. ustawy o ustroju miasta stołecznego Warszawy (Dz. U. Nr 41, poz. 361 z późniejszymi zmianami), zgodnie z którą m.st. Warszawa stanowi obecnie jedną gminę mającą jednocześnie status miasta na prawach powiatu, dane za 2002 r. dotyczące budżetów gmin, powiatów i miast na prawach powiatu podano zgodnie ze stanem organizacyjnym (podziałem administracyjnym) obowiązującym w dniu 31 XII 2002 r. Oznacza to, że budżety byłych gmin warszawskich, gminy Wesoła, Związku Komunalnego Miasta Stołecznego Warszawy oraz powiatu warszawskiego wykonane do dnia 26 X 2002 r. zostały ujęte w budżecie m.st. Warszawy, tj. wyłącznie w miastach na prawach powiatu.

6. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego grupuje się na podstawie klasyfikacji budżetowej, którą ustala Minister Finansów w drodze rozporządzenia. Prezentowane w dziale dane w podziale według działów i paragrafów opracowano zgodnie z klasyfikacją dochodów i wydatków budżetowych, obowiązującą na mocy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 18 VII 2000 r. (Dz. U. Nr 59, poz. 688) z późniejszymi zmianami.

7. Na dochody **budżetów jednostek samorządu terytorialnego** składają się:

1) dochody własne, tj.:

- a) dochody z tytułu udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i osób fizycznych,
- b) wpływy z podatków ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, tj.: podatek od nieruchomości, podatek rolny, podatek od środków transportowych, wpływy z karty podatkowej, podatek od spadków i darowizn, podatek leśny,
- c) wpływy z opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, np.: skarbowej, eksploatacyjnej, targowej, podatku od czynności cywilnoprawnych,
- d) dochody z majątku jednostek samorządu terytorialnego, np. dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze,
- e) pozostałe dochody jednostek samorządu terytorialnego, np. opłaty administracyjne, opłaty miejscowe, odsetki od środków gromadzonych na rachunkach bankowych, odsetki za nieterminowo wnoszone opłaty;

powiat are given jointly. Above note concerns also appropriated funds, budgetary establishments, auxiliary units and their special funds.

5. Due to the Law on System of Capital City of Warsaw, which came into force on 27 X 2002 (Journal of Laws No. 4, item 361, with later amendments), the Capital City of Warsaw has become one gmina, city with powiat status. The data for 2002, regarding budgets of gminas, powiats and cities with powiat status, are presented according to the administrative division obligatory on 31 XII 2002. This means the budgets of previous gminas constituting city of Warsaw, gmina Wesoła, Commune Union of Capital City of Warsaw and warszawski powiat executed by 26 X 2002, were given as a budget of Capital City of Warsaw only in budgets of cities with powiat status.

6. Revenue and expenditure of local self-government entities budgets are grouped on the basis of budget classification, introduced by the Regulation of the Minister of Finance. The data presented in the chapter divided into divisions and paragraphs were compiled in accordance with the classification of budget revenue and expenditure, obligatory on the basis of the decree of the Minister of Finance, dated 18 VII 2000 (Journal of Laws No. 59, item 688) with later amendments.

7. Budget revenues of local self-government entities comprise:

1) own revenue, i.e.:

- a) revenues from shares in receipts from corporate and personal income taxes,
- b) receipts from taxes established and collected on the basis of separate acts, i.e.: the tax on real estate, the agricultural tax, the tax on means of transport, receipts from lump sum taxation, taxes on inheritance and gifts, the forest tax,
- c) receipts from fees established and collected on the basis of separate acts e.g., the Financial Statute, the Service Act and the Marketplace Act, tax on civil law transactions,
- d) revenue from property of local self-government entities e.g., income from renting and leasing as well as other agreements with a similar character,
- e) other income of local self-government entities e.g., administrative fees, local fees, interest on funds deposited in bank accounts, interest on late payments;

2) appropriated allocations:

- a) from the state budget for: government administration-related tasks, own tasks, tasks

2) dotacje celowe:

- a) z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej, własne, realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
- b) dotacje otrzymane z funduszy celowych,
- c) pozostałe dotacje;

3) subwencje ogólne z budżetu państwa przekazywane wszystkim jednostkom samorządu terytorialnego dla uzupełnienia ich własnych dochodów, w tym na zadania oświatowe;

4) środki do dofinansowania własnych zadań ze źródeł pozabudżetowych.

8. W sektorze finansów publicznych wyróżnia się następujące formy organizacyjno-prawne jednostek działających w budżetach jednostek samorządu terytorialnego:

- 1) **jednostki budżetowe**, których wydatki w całości pokrywane są z budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego, a uzyskane przez nie dochody stanowią dochody tych budżetów;
- 2) **zakłady budżetowe oraz gospodarstwa pomocnicze** jednostek budżetowych, których wydatki pokrywane są z przychodów własnych z tytułu prowadzenia działalności oraz ewentualnych dotacji przedmiotowych z budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego;
- 3) **środki specjalne** jednostek budżetowych są środkami finansowymi gromadzonymi na wyodrębnionych rachunkach bankowych i przeznaczonymi na ściśle określone cele;
- 4) **fundusze celowe** są to fundusze tworzone na podstawie ustaw, których przychody pochodzą z dochodów publicznych, a wydatki przeznaczone są na realizację wyodrębnionych zadań. Fundusz celowy, który realizuje zadania wyodrębnione z budżetów jednostek samorządu terytorialnego jest gminnym, powiatowym lub wojewódzkim funduszem celowym. Od 1999 r. funkcjonują następujące fundusze celowe:
 - Terenowy Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych,
 - Gminny, Powiatowy i Wojewódzki Fundusz Gospodarki Zasobem Geodezyjnym i Kartograficznym,
 - Gminny i Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
 - Fundusz Socjalny Wsi.

9. Informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego opracowano na podstawie sprawozdań Ministerstwa Finansów.

realized on the basis of agreements with bodies of the government administration,

b) allocations received from appropriated funds,

c) other allocations;

3) *general subsidies from the state budget transferred to all local self-government budgets for supplementing their own revenue, of which for educational tasks;*4) *funds for the additional financing own tasks from non-budgetary sources.*

8. *In the sector of public finance the following organizational-legal forms of entities operating in budgets of local self-government entities can be distinguished:*

1) **budgetary entities**, *the expenditures of which are fully covered from the state budget or the budgets of local self-government entities, and the incomes obtained by them account for the income of these budgets;*

2) **budgetary establishments as well as auxiliary units** *of budgetary entities, the expenses of which are covered from own revenues from conducting activity as well as from possible objective allocations from the state budget or budgets of local self-government entities;*

3) **special funds** *of budgetary entities are financial funds accumulated in separate bank accounts and designated for specifically defined purposes;*

4) **appropriated funds** *are funds created on the basis of acts, the revenues of which originate from public revenues, and the expenses are designated for the realization of specific tasks. An appropriated fund, which realizes specific tasks separated from the budgets of local self-government entity is a gmina, powiat or voivodship appropriated fund. Since 1999 the following appropriated funds are operating:*

- *Regional Agricultural Land Protection Fund,*
- *Gmina, Powiat and Voivodship Geodetic and Cartographic Resource Management Funds,*
- *Gmina and Powiat Environmental Protection and Water Management Funds,*
- *Rural Social Fund.*

9. *Information concerning local self-government entities budgets is compiled on the basis of financial reports of the Ministry of Finance.*